

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
küldendőkSzékelyudvarhely,
ev. ref. papi lakás.Előfizetési pénzek,
reklamációkBecsek Dániel Fia
könyvnyomdájába inté-
zendők: Sz.-udvarhely,
Árpád-utca 3.

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:

NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

VAJDA FERENCZ,

székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület

»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

A zsinat.

A magyarországi evangelikus református keresztyén egyház legfőbb törvényhozó testülete: a zsinat. Minden tíz esztendőben egyszer szokott a zsinat összeülni és új törvényeket hozni, vagy a meglévőket eltörölni, módosítani. Tagjait mind az öt egyházkerületben a presbiteriumok szabadon választják, de meghatározott számban. Erdélyi egyházkerületünk pl. 18 képviselőt választ a zsinatra fele részben egyházi, fele részben világi tagjaiból. Ezenfelül a tanítóképezdek, közép- és főiskolák szintén egy-egy képviselőt választhatnak. Hivatalból tagja a püspök és a legidősebb főgondnok. A legutóbbi zsinat Budapesten volt és 1893-ban záratott be. Elérkezett tehát ez évvel a zsinat tartás ideje. Egyetemes konventünk már el is készítette a zsinat tárgyalása alá bocsátandó törvénytervezetet. Egy hatalmas munka ez, mely minden egyháznak megküldetett, hogy előzetesen az illetékes hatóságok szóljanak hozzá és mondják meg, hogy alkalmas-e arra, hogy ha törvény lesz belőle, hogy annak alapján megerősödjének az egyházak.

Nem árt, ha lapunk olvasóit is legalább főbb vonásokban megismertetjük a törvénytervezettel. Általában elmondhatjuk róla, hogy sok életrevaló ujjtást tartalmaz olyat, mi a jelenlegi egyházi törvényünkben nincs meg. Erdélyi egyházkerületünkre nézve ezen törvénytervezet is fenhagyja a

jogot, hogy több százados különállása folytán kifejett alkotmányát, a képviseleti rendszer elveivel összhangzóan tovább fejleszthesse. Vagyis, a teljes egység magyarországi testvéreinkkel most se lesz meg. Bizonyos tekintetben más törvénye lesz a királyhágóntul reformátusoknak, mind az erdélyieknek. Igaz, hogy Erdély kiváltsága nagyon szükkörre szorult, ugyszólva, csak a belügyekre vonatkozik. De éppen, mert ennyire megszorították, önkéntelenül is felmerül a kérdés: van-e értelme az eltérő törvénykezésnek, vagy nincs? Szerintünk nincs. A kétféleség nem az erőnek, az összetartásnak a jele, hanem éppen ellenkezőleg a szét-húzásnak. Nekünk pedig összetartásra van szükségünk.

Az egyházalkotmányi rész igen részletesen intézkedik az egyházközségek és egyháztagok jogáról és hatásköréről. Előírja, sokkal részletesebben, mint a mostani egyházi törvény az egyházi tisztviselők és alkalmazottak kötelességeit. Természetes, hogy az egyházközség vezetése most is a presbiterium kezében marad, csak hogy a presbiterium összeállítása eltér a mostanitól annyiban, hogy a felekezeti tanintézetek tanítói és tanárai nem lesznek hivatalból tagjai, hanem egy-egy képviselőt küldenek. Szóval kifejezésre jut a tiszta kálvini elv. A vagyonkezelésre is helyes intézkedések vannak a tervezetben. De, legterjedelmesebben van szó a lelkészekről. Kilátszik, hogy az egyház irányítója, vezére, lelke a pap

kell hogy legyen úgy az anyagiakban, mint a szellemiekben. S hogy ez lehessen, nem elégszik meg csak általános utasításokkal, hanem részletesen felsorolja a kötelességeket. Nemcsak, hanem körülírja, hogy milyen alapon történjék az igehirdetés, szákramentumok kiszolgáltatása, a konfirmáció, a vallás- és énektanítás. Mi a teendő a házasságkötéseknél, át- és kitéréseknél, temetésnél. Végül pedig minden egyházi tisztviselőre és alkalmazottra ki van mondva a felelősség. A törvényt előkészítő bizottság, mint látszik, igen nagy körültekintéssel járt el. Ugyan még e javaslatot megrostálják egyházmegyék és kerületek, de ez csak javára fog szolgálni. Az írott törvény azonban bármilyen jó is, csak úgy ér valamit, ha abba az *evangelium életét lelkét öntjük*. Ez a lélek pedig csak a Krisztus által száll belénk. Krisztus követésével rossz törvények mellett is lehet virágzó egyházi élet; Krisztus követése nélkül a jó törvények mellett is elveszünk.

Vajda Ferencz.

Vallomás.

Én Istenem, én édes Istenem,
A te világod gyönyörű nekem.
Azt is tudom, hogy így van jól, a hogy van —,
Mert így fogant meg szent akaratodban.
— De ha látok nyomorék gyereket,
Ki még tudom, sohse' vétkezett:

TARCZA.

Az anya.

Elöttem áll egy bájos kép: Az anya játszó gyermekei között foglalkozik. A gyermekek gond nélkül játszadoznak. Egyik játék után a másikba kapnak, az egyik játékszert félreteszik, a másikat összerontják s a romokból maguk alkotnak újat. Az anya megdorgálja a rakoncátlankodót, védelmére kel a gyöngének s nagy gyönyörűség lelkésiti, ha szerettei boldogan mulatnak.

A nagyobb leányka már gazdasszonykodni szeret. Bábujának szobát rendez be, ruhát varr, ebédet főz. S e tevékenységben — mi természetesebb! — utánozza mindazt, amit anyjától látott. Sőt a játék-baba megfelelő nevelésben is részesül. Ha nem akar szót fogadni, avagy éppen engedetlenkedik, kijut a nevelés szigorubb eszközeiből. Mi természetesebb, minthogy a gyermek itt is alkalmazza azon módokat, azon kifejezéseket, melyeket egy-más alkalommal az ő tetteinek helytelenítésére nyilvánított édes anyja.

A szabadon játszó gyermekcsapat tükre a családi nevelésnek. Gyöngéd szeretettel teljes a gyermekek egymással való bánásmódja, ha ugyan-

Ne haragudj' rám édes Istenem,
Ha szomorúság kél a szivemen!

Én Istenem, én édes Istenem,
A te világod gyönyörű nekem.
Tudom: ha koldus, ha királyfi volnék,
Csak a te képed viselője volnék,
— De ha látom megvetve a szegényt,
S lenézve csupán szegénységeért:
Ne haragudj' rám édes Istenem,
Ha keserűség kél a szivemen!

Én istenem, én édes Istenem,
A te világod gyönyörű nekem.
Tudom, tőled van, hogy itt e világban:
Az erényben is napfogyatkozás van.
— De ha látok czégyeres bünt. a hogy
A szűz erényt példázná valahogy:
Ne haragudj' én rám édes Istenem,
Ha mély utálat kél a szivemen.

Én Istenem, én édes Istenem,
A te világod gyönyörű nekem.
Azt is tudom, hogy jó hinnünk tebenned.
S hogy Krisztus a hozzánk való szerelmed.
— De a Krisztus nevében, ha a hit,
Gyűlölködik és átkozódik itt:
Ne haragudj' rám édes Istenem,
Ha hitetlenség kél a szivemen.

Szabolcska Mihály.

A bűn és következménye.

(Folytatás)

A test fejlődésével és erősödésével újabb és újabb vágyak és kivánságok támadnak az emberben. A társaság, mely az embert körülveszi, a

ilyen bánásmód irányítja az anya cselekedeteit. Gondosság jellemzi a gyermekek tetteit, ha ugyanaz nyilvánul az anya minden munkájában. A gyermek érzelmeinek formálása kevésbé az apától, mint az anyától függ. S ez megmagyarázható abból a fönséges érzelemből, melyet anyai szeretetnek nevezünk s mely megmérhetetlen az ő mélységében és magasztosságában. Magához vonza ez a gyermek lelkét, mint mágnes a vasat. Magánál tartja míg csak a sir el nem veszi a mágnes erőt.

Az anyához a gyermek bizalmasabb, őszintébb, mint az apához. Innen az anya nagy hatalma a gyermek érzelmei fölött. Nagyon fontos eszköz van tehát az anya hatalmában, melyet a gyermek nevelésében, érzelmeinek, jellemének formálásában értékesíthet. Sőt elmondhatjuk, hogy mindazon érzelmek, melyekkel az ember a föld rögei közül fölemelkedhetik a világosság azon magaslatára, honnan tiszta látással ítélheti meg az eseményeket, az emberek cselekedeteit; hol legfőbb hatalomnak nem az emberi gőgöt és más földi gyarlóságokat tekint, hanem egyedül Istent tartja mindenhatónak: az az érzelmek, mely ezeket munkálja az emberben, csakis az anya nemes érzelmeinek hatása alatt fejlődik ki a gyermekben.

A mindennapi példa igazolja, hogy amikor már titkolni valója van a fiúnak, leánynak, az

foly. on fokozódó művelődéssel karöltve járó újabb igények állandóan táplálják a különben is rosztúra bűnre hajló kivánságokat. Ezzel szemben a jó példák, nemes irányu befolyások, a nagy ideális szellemek műveivel való táplálkozás a lelket erősítik, fejlesztik. Az így fejlődött lélek, ha tud örködni tettei felett, a testi vágyakat és kivánságokat képes megfékezni s azoknak kielégítési jogosultságát csak addig a pontig tartja lehetőnek, míg a tiszta lelkiismeret szava nem tiltakozik s mihelyt ez felszólal kész az önmegtagadásra, lemondásra s áldozathozatalra is, hogy lelkiismerete nyugodt s élete benső békességgel telt legyen: erkölcsös, istenes életet teremt; ha ellenben a lélek a különböző oldalokról neki kínált eledelket, a maga önállósága és függetlensége érdekében megemészteni, felhasználni nem tudja, a testi kivánságai, vágyai lépnek előtérbe, azok győznek mindig s az emberi élet, szellemi tehetségeivel együtt, a bűn útján halad, hogy az izgató vágyak és ösztönök kielégítést nyerjenek. S ha kielégítést nyertek ott van a tényleges, valóságos bűn. A bűn létrejöttének tehát ez az útja: az ember érzékei, főleg a látás által észreveszi a külső dolgokat, ezek ingerlik, felébresztik a vágyakat és kivánságokat, e kivánságok és vágyak kielégítését ellenzi — s a következményekre figyelmeztet a lelkiismeret szava. A vágy, a kivánság azonban mind követelőbben sürgeti a kielégítést, az ember lelkiismeretére nem hallgat s elköveti a bűnt. A bűnnek ily formán való előállítását nemcsak a régi időknek figyelő elméi, de a mai élet tapasztalatai is így jelzik. Mi vitte bűnre az első emberpárt? A kivánság, a vágy, hogy ők a jónak és rosztúra

nak tudói legyenek. Ezt a vágyat pedig a látás, az észreveszés ébresztette föl bennünk: látták, hogy a gyümölcs kívánatos, nézték, nézték s a vágy, mint a száraz avar között is észrevétlenül, nesztelenül csuszó kigyó, addig ösztökélte őket, míg a bűnt elkövették; daczára, hogy a tiltott szó s a gyászos következmény jelzése fülükben csengett. A bűn fokozatos fejlődését s aztán megvalósulását megragadóan írja le József könyvének VII. része, ahol Ákán megkövezéséről van szó. Maga Ákán így adja elő a történetet: »Láték a nyereség között egy jó babilonai köntöst, kétszáz ezüst siklust és egy aranyvesszőt, melynek nehézsége ötven siklust nyom vala.« Hogy látta, még nem vétkezett; de a látás szülte a kivánságot, mert így folytatja: »ezeket megkívánám.« Ez is természetes ugy-e bár, de a kivánság szülte a bűnt, amint azt maga bevallotta: »és elvevém, ime elrejtve vagyon a földben, az én sátramnak közepében.« — Tudta, hogy a zsákmányból nem szabad semmit elvenni s mégis elkövette a bűnt. S ha így keletkezett hajdan a bűn, ma sincs az másképpen. Először a látás, aztán a kivánság s végül a bűn. Nem rég olvastam, hogy a kolozsvári kir. törvényszék halálra ítélte egy rablógyilkost, (Szados István, szászlónai lakos volt. Szerk.) ki maga vallotta meg rettenetes tettét. E bűnös tettek keletkezése, előállása teljesen a régi leírásoknak felel meg. Ez az ember a tordai vásárról ment haza egyik szomszédfalubeli ismerőseivel, ki menetközben elmondta, hogy a vásárban eladta tehenét, az árat viszi haza, hogy sokféle kiadásait fedezhesse. A Felek tetején betértek a korcsmába, s ott a tehen árából valami kevés

anya szeretete az, melynek melegétől a titkolódzás jege megolvad; az anya az, ki a bajban levő ifjút legelőbb megérti; az anya az, ki elsimitja a redőket az apa komor homlokáról, amikor az előtt is kiderül a titok. Ilyenkor az anyának egyetlen intő szava mélyebb benyomást hagy az ifjú lelkén, mint az apának minden predikációja.

De ilyen nagy hatalom birtokában nagy felelősség is van az anyán. Azért az anyának jól kell értenie a gyermekneveléshez. Nem kell ehhez hosszú éveken át iskolákat járni. Elég ahhoz a *tiszta szív, józan gondolkodás*. De ez legyen meg minden anyában, mert enélkül gyermekeit nem tudja úgy nevelni, hogy azok boldogok legyenek.

Mi protestánsok szerencsések vagyunk, mert van egy olyan könyvünk, melyből minden anya tudományt merithet. *Ott van a Biblia*. Olvassa el, tanulmányozza minden református anya. Annyi bölcsességet merít e könyvből, amennyi az élet legnehezebb körülményei között is ellátja okos tanácsosul.

Sajnos, ez a könyv kezd lekerülni az asztalokról. Művelt családoknál ékesen bekötött, aranyos vágású könyvek foglalják el a helyet; a kevésbé művelt családokban is inkább olvassák a krajczáros ujságból a lelket megmérgező ujdonságokat, mintsem a Bibliát forgatnák. Ha az ember megnevel, ismét visszatér a szentkönyvhöz,

mert érzi, hogy abban van a vigasztalás, abban van a balzsam az élet által föltépett sebekre. Vajha az anya korán rászoktatná gyermekét, hogy a Szentkönyvet olvassa és megértse.

Azután meg vezesse el az anya gyermekét — amikor csak lehet — a templomba. Tanulja meg a templomgyakorlást. Ha nem érti is meg a gyermek a nagyok buzgólkodását, de a megsokaság által verévé válik az Isten házának látogatása. A hivek buzgó éneke s áhítatos hallgatása kitörölhetetlen nyomokat hagy a gyermek lelkében. A kis gyermek vágyik a templomba s anyja lerázza magáról, pedig hát meg van írva: »Bocsásdátok hozzám a kisdedeket . . . Ilyeneké a mennyeknek országa!« — Senkinek sincs joga ahhoz, hogy a gyermek lelkét a mennyországtól elfordítsa.

Akarod-e hát édes anya, ki most szeretteid játékában, gondtalan boldogságában gyönyörködöl, akarod-e, hogy gyermekeid jók, nemesek legyenek! Hogy ne aka nád! Akkor hát irányítsd gyermekeid lelkét az Isten felé. Olyan irány ez, melyet követve nem tévednek el soha! Ekkor az a kép, mely a játszó, boldog gyermekekben az anya előtt áll, nem lesz csalóka délibáb, hanem öreg napjainak boldogsága, életének, munkásságának büszkesége. — Így fog azután református egyházunk erős kősziklán állani.

(Kraszna)

Zoványi Lajos.

italt fizetett az egyik. A másik, amint előadja — látta a pénzt megkivánta s már ott elhatározta, hogy utközben elteszi láb alól társát s pénzt elrabolja. Tovább indulva, az utról egy mellék, ösvényszerű utra tértek, hol a gyilkos előrebocsátotta áldozatát s aztán baltájával hátulról leütötte s a pénzt elrabolta. A bűn keletkezése s előállása egy és ugyanaz mindig s nemcsak az ilyen, hogy ugymondjuk főbenjáró bűnöknél, de a könnyebb természetű bűnöknél is. Vegyünk csak fel egyet a legmindennapibb dolgok közül. Látjuk a társas összejöveleteket, azokon a kedélyes vidám társalgást, az idegenekkel való barátságos érintkezést. Látjuk s a társaságokban résztvenni vágy támad bennünk. Mindez még távolról sem bűn, nem még akkor sem, ha az ily összejöveleteken olykor résztveszünk, sőt az illem és tisztesség korlátai között kellemesen is mulatunk. De igen sok ember nem éri be ennyivel. Eleinte tán csak akkor vesz részt a társaságban, ha már dolgait elvégezte s jövedelme a társaságban szükséges költségek megengedi. De a társaság oly vonzó, annak szórakozásai oly izgatók s a vágy ösztönzi, hogy akkor is menjen az ember, mikor a kötelesség szava maraszt s a jövedelem az ott felmerülő kiadásokat nem fedezi. S a gyöngye ember enged kivánságának, kötelességeit elhanyagolja s adósságba keveri magát. A kivánság minél gyakoribb megjelenésre ösztönzi, a kiadások pedig mindig nőnek; óh, mert a társaság sokba kerül. Ott nem az utólsót nézik, hanem az elsőt, mindenki ahhoz kíván alkalmazkodni, kell a fényes ruha, költséges lakoma, hitel pedig már nincs s oda nyúl a nyomorult ember ahonnan pénzt remél, — váltót hamisít, sikkaszt, lop, s aztán oda a becsület, a tekintély, a családi élet is oda van, már az első ballépéstől kezdve a kedély, a lélek nyugalma.*) Oh, mert a bűnnek sokat kívánó, irtózatot, mindent megemésztő következményei vannak.

Vásárhelyi Boldizsár.

(Vége köv.)

*) Kenessey: Keresztyén tanítások.

Isten igéje.

— A Jézus és a mindennapi kenyér. —

Hol vegyünk kenyeret, hogy ezek egyenek? Ján. VI. 5.

Jézus befejezte igazság, szépség és szeretetben gazdag beszédét. A nép a beszéd után se akart tőle távozni. — Jézus tekintete ötezer ember sovárgó szemével találkozott, akik epedve várták tőle az anyagi segítséget is. — A szellemi sötétség bilincseit lerázta lelkükről, most már azért sóvárogtak, hogy a testi nyomorúság és szegénység rablánczaitól szabadítsa meg.

Erre kérdé Jézus Fülöptől »*Hol vegyünk kenyeret, hogy ezek egyenek?*«

E kérdést János evangelista úgy tünteti fel, mintha Jézus csak a tanítványokat akarta volna próbára tenni (Ján. 6. 6.) Pedig inkább volt az a nagy emberbaráti részvétnek, szeretetnek és kö-

nyörületességnek természetes kérdése. Jézus nem feledkezék meg Isten országának gondjai mellett hűveinek testi fenntartásáról.

Most is lelke mélyén viseli az övéinek nyomorúságát. Nem kérde az önző emberrel: Honnan vegyek *én* kenyeret, hogy *nekem* legyen. Csak az éhező nép áll szemé előtt, a miért is az irgalmas szív bensőségével kérde: *Hol vegyünk kenyeret, hogy ezek egyenek?*

Vajjon méltó követői vagyunk az Urnak? Mindenki szereti azt a kényelmes keresztyénséget, amely nem hívja tette az embert, amely Jézust természet feletti lénynek tartja, fél tőle, mint egy kísértettől, éppen úgy, mint a tanítványok féltek, — a kik Jézust hus és vér nélkül való, a levegőben lebegő s a vizen járó szellemnek tartották, — a helyett, hogy a valóság s igazság erős talaján élőknek képelték volna.

Ma is sokan elválasztják nagyon helytelenül a vallást az élettől. Azt hiszik, hogy pár könnyösen lemorzolt imával eleget tettek Istennek. Az üzletember azt mondja: A kegyes és jámbor élet mellett nem virágozik vállalatom. — A szegény ember azt mondja: A templomban járástól nem lakom jól. — Sőt egyes államférfiak s nemzetgazdák is azt ejtegetik, hogy a népek biblia, énekeskönyv, s vallásos iratok helyett, olyan iratok, gazdasági olvasmányok kellene, amelyek őt az anyagi boldogulás és jólét útjára vezetik. — A józanul gondolkozó gazda ismeri az ilyen gazdasági iratok értékét, amelyeket elméletileg képzett szaktudósok állítanak össze. — Már ennél többet ér a biblia, a szeretet nagy könyve, amely Jézus élete s példája által megmutatja, hogy miként lehet az irgalmasság s könyörületesség útján a kicsit megnövelni, a mindennapi kenyér áldásait széles körben kiterjeszteni. — Csak a kishitűek választják el a vallást az Istenben vetett hitet s bizodalmat a mindennapi kenyértől. Oh ti gyenge lelkűek, ne képzeljétek a mi Istenünket oly borzasztó fenséges lénynek, a ki ott ül magasan a felhők felett fényes trónján s részvétlenül nézi a világ folyását s az emberi sorsnak változásait. Mily más hitet ébreszt lelkünkben a zsoltáriró szava: *Közel vagyon az Ur mindenekhez, akik őt tökéletességgel hívják.* (Zsoltárok 145. 18.)

A mindennapi élet gondjai közt s a kenyérért való küzdelemben nem egyszer segített meg a zsoltáriró bizodalma: »*Megőrzi az Ur mindazokat, kik őket szeretik.*« (Zsoltárok 145. 20.) Más reményt ad Jézus szava a mindennapi kenyérről: »*Jól tudja a ti mennyei Atyátok, hogy mindezek nélkül szükölködtök.*«

Ne higyjétek, hogy az Üdvözítő csak olyan szükmarku s szükkeblű házi gazda, aki az övét csak szóval laktatja jól, hanem tekintsétek őt mint ember fiát, mint emberbarátot, a ki sok kísértésen ment keresztül az életben s azért meglát minden szenvedést s van könyörület az ő szívében az in-ségesek iránt. Nem erre mutat-e az, hogy az apostolok cselekedetei szerint a jeruzsálemi első keresztyén egyházközségben már gondoskodtak egyházilag is a szegényekről s az özvegyek és szegények naponkint testi táplálékot kaptak? Vajon

ez nem Krisztus szellemében történt-e, aki a tanítványoktól kérde: *Hol vegyünk kenyeret, hogy ezek egyenek?* Ha a humanizmus s a felebaráti szeretet áldásos intézményeire gondolunk, nem jut-e eszünkbe Jézus kérdése? A hová Jézus szava nem hatott el, ott nem áldoztak a felebaráti szeretet intézményeire sehohsem.

A művelt Görögország és Róma százazreket költött pompás épületekre és színházakra, de a szeretet oltárán nem áldozott, nem volt kórháza, betegápoló helye. Izrael népe is könnyörület nélkül taszítá ki kebeléből, mint bélpoklosokat a szegény, nyomorult betegeket. A pogánykor kitette a gyenge gyermekeket az éhenhalásnak az ápolás helyett, s az özvegy asszonyokra máglya halál várakozott,

nem pedig életfenntartó humánus intézmény. Az elaggott szülőket a pogányok agyonütötték, vagy pedig, ami még ennél is rosszabb, élve temették el. Hát nem kiállthatjuk jogosan oda a keresztyénség ellenségeinek: *»Az ő gyümölcseikről ismeritek meg őket.«* (Máté 7. 16.)

Honnan vegyünk kenyeret, hogy ezek egyenek? Ez az emberszeretetnek igazi kérdése, a mit Jézus állított fel az élet nyomorúságával szemben. *»Bizony mondom nektek, a mit cselekedtetek egy-egy az én kicsiny atyámfiai közül, én magammal cselekedtetek.«* (Máté 25. 40.) E szóval Jézus szent szikrát dobott az övéinek szívébe, az igazi keresztyén irgalmasságnak tüzet, amely még ma sem aludt ki, hanem égni fog mindörökké az em-

beriség üdvösségére. Valóban akármit is teszünk a magyar nép jólétének emelése érdekében, csak akkor lesz az igazán áldásossá, *csak akkor koronázza siker a szociális mozgalmakat*, ha azok a keresztyén testvéri szeretet szellemében történnek, nem pedig önzésből, haszonlesésből, vagy pedig nyereszkeskedési vágyból.

Vegyük mi is a dolgot Jézus szellemében. Ha a gazdagok így néznének, a szegényekre a boldogok a szerencsétlenekre, az előljárók az alattvalókra, — oh mennyi nyomort lehetne megszüntetni, mennyi hálát lehet aratni. Ha csak egy szikra pattanna reánk Jézusról, a szeretet és irgalmasság lelkéből, — boldogok volnánk mindnyájan, nem éreznék a nép a mindennapi kenyér hiányát. Ez a lélek szenteli meg Isten áldását. Jézus szelleme nélkül a pillanatnyi bőség is szükségké s nyomorrá változik át, átok lesz Isten áldásából Mert *minden gonoszságnak gyökere a pénznek szerelme.* (1. Tim. VI. 10.)

Király Béla.

Hazai krónika.

— 1903. márczius 16. —

Országgyűlés. Márcz. 9-én napi rend: a katonai javaslatok tárgyalása. A hosszúra nyújtott vita már-már személyes térére is kezd átcsapni, ami azt jelenti, hogy nem az elvek fegyverével hadakoznak, hanem személyes érdekeket visznek a csatába. Gróf **Zicsi Jenő** legalább személyes megtámadtatásának kelt védelmére **Vérsi József** ellen, aki őt lapjában azzal vádolta, hogy utcai tüntetések rendezésében vett részt. Ettől az urtól — úgy mond Zicsi — sem hazafiságot, sem az apostoli király iránti hűséget nem tanulok, azt is sajnálom, hogy kollegámnak kell szólitanom (Czélzás arra, hogy Vérsi zsidó.) Azután a kormányra mért egy vágást, azzal vádolva, hogy hamis kártyával játszik, mert programjában nem volt benne az ujoncz emelés. Az elnök e kifejezésért rendre utasítja. **Szell** pedig azt feleli, hogy ő nem játszik hamis kártyával, mert a hadsereg fejlesztését mindig hangsúlyozta. Később **Vérsi** ur is meg felelt Zicsinek; folytatása pedig párbaj lett, de áldott szerencse, hogy egyik fél sem sérült meg. A javaslatok ellen csupán **Papp Elek** beszélt. **10-én** a néppárti **Buzáth Ferencz** beszélt a javaslatok ellen. Beszéde végén általános derűtség közt terjesztette be gr. Apponyi Albert mostani házelnök ama határozati javaslatát, melyet az egykori ellenzéki vezér, 1889-ben nyújtott volt be a véderővita alkalmából. Apponyi felé fordulva, mondja: Remélem, nem fogja tőlem rossz néven venni a Ház igen tisztelt elnöke, hogy én most az ő 89-iki határozati javaslatát újra beteresztem. Apponyi intett a fejével, hogy nem veszi rossz néven; **Buzáth** meg így folytatta: **No, ha nem, bizom abban**

is, hogy a volt nemzeti párt az ő hatalmi súlyával és támogatásával ennek elfogadását elő fogja segíteni. Buzáth után *Kecskeméthy* Ferencz, balpárti beszélt a javaslatok ellen. Nem bizik Fejérváriban, mert az édes apja 48-ban a magyarok ellen küzdött, úgy, hogy az akkori országgyűlés husz ezüst forint jutalmat tűzött ki a fejére. Nemzeti szempontból elítéli a közös hadsereget, melyről a 67-es törvény nem is tesz említést. *11-én Olay* Lajos vette fel a harczot a javaslatok ellen. Előbb szemrehányásokat tesz a kormánynak, hogy a néppártól való féltében nem mer semmit csinálni. Ma-holnap klerikális kormányunk lesz. Azért hunyáskodik meg a kormány, mert *Rakovszky* fekete könyvébe 72 jobbpárti képviselő van bejegyezve, akik a képviselőséggel összeférhetetlen állást töltenek be. A javaslatokat nem fogadja el. Utánna *Egry* Béla, *Madarász* Imre és *Zsiga* bácsi beszéltek a javaslatok ellen. *12-én Vázsonyi* Vilmos, az egyedüli demokrata párti képviselő beszélt elsöbben a javaslatok ellen. Pártja nem lévén, amely helyeseljen, olyan beszédet mondott, hogy az ellenzék éljenezte meg. Az obstrukcióban, úgy mond, az a nemzeti ellentállás nyilvánul meg, melyet hajdan az alsó tábla juttatott kifejezésre. Ma, sajnos, csak az ellenzék ismeri magáénak e feladatot. *Förster* Ottó néppárti honatyának szintén nem kell a javaslat. Nagy beszédet mondott még ellene *Bedőházy* János Marosvásárhely egyik képviselője. Hadügyi célra mindig van pénz, tanügyi célra soha. Nagyhatalmi állásunk csak az osztrák érdekeket szolgálja. Jobb volna, ha saját beléletünket fejlesztenők. Neki csak nemzeti hadsereg kell független országban. *13-án Szenderkényi* Nándor és *Kovács* Gyula szintén tiltakoznak az ujoncz létszám felemelése ellen. *14-én* csak rövid ülés volt, hogy a képviselők mehessenek vidékre a márczius 15-iki ünnepekre. Csupán *Krasznay* Ferencz okos beszédét hallgatták meg. Természetes, hogy ez is a javaslatok ellen volt.

A király Budapesten. Ő Felsége, a király az elmúlt heteken Budapesten időzött, honnan többször kirándult Gödöllőre. Ittléte alatt, királyi ebédeket is adott a budai királyi várakban, melyre hivatalosak voltak a befolyásosabb ellenzéki politikusok is. Természetes, hogy szóba került a katonai javaslatok sorsa is. A kik az ebéden részt vettek, nagyon titkolják, hogy mi a király véleménye úgy a javaslatokról, mint a nemzeti követelések kielégítéséről, sőt még azt sem akarják elárulni, hogy ők mil feleltek a király kérdéseire. Ugy látszik, hogy az akadályok legyőzhetetlenek, különben nem volna oka a nagy titkolódzásnak. Csak megtudjuk egyszer, hogy mit végeztek. Egyik hirlap már tudni is véli a király akaratát, melyeket Ő felsége így fejezett volna ki: — Nem engedek semmit, éppen semmit sem engedek és

többé már az én beleegyezésemet semminemű változásra sem nyerhetik meg. A javaslatból úgy lesz törvény, ahogy most van.

A néppárt kebelében szakadás készül. A párt elnöke gr. *Zichy* János szintén hivatalos volt a királyi ebédre, és amint onnan eljött, értekezletre hívta össze a párt tagjait. Azt ajánlotta, hogy hagyjanak fel az obstrukcióval, mert tudvalevőleg a néppárt is ellenzi a katonai javaslatokat. Sokan helyeselték az elnök indítványát, de mégis abban állapodtak meg, hogy hivatalosan nem mondják ki a leszerelést.

Világkrónika.

A pápa kedvence. Az osztrák katolikus iskola-egylet a napokban tisztelgett a pápa »Őszent-sége« előtt és ajándékba átnyújtotta Ferencz Ferdinánd trónörökös arczképét. A pápa igen szívesen fogadta az ajándékot és azt jegyezte meg, hogy ez a kép záloga annak a gyermeki szeretetnek, melylyel a főherceg a pápa iránt viselkedik. Arra kérte a küldöttséget, hogy tolmácsolják köszönetét Ferencz Ferdinándnak, az ő kedvencének. Igazán jól ért a szentséges atya öregkora daczára is ahoz, hogy miként kell az urakodókat becézni. Mi pedig aggódva gondolunk arra, hogy a pápa kedvence egykor Magyarország koronás királya lesz, és vajjon a protestánsok olyan kedvencei lesznek-e neki, mint ő most a pápának?

Bécs lakóssága 1900-ban 1.674.957 lélekből állott. Ebből 140.494 egyén vallotta magát magyarállampolgárnak.

Embertelen apácák. A párizsi lapokat ismét kolostor-botrány foglalkoztatja. Ezuttal egy bretagnei apácza-kolostorról van szó, ahol az apácák gondjaira bizott gyermekekkel, a krisztusi szeretet megcsufolásával ugyancsak kegyetlen bántak. Az apácza kolostor rejtelméről egy 12 éves gyermek, akinek 9 éves hugát halálra gyötörték, rántotta le a leplet. A kis leány, mikor a kinzástól betegen elhozatták a kolostorból, szörnyű dolgokat mondott el az apácák kegyetlenségeiről. A kolostorba a gyermekeket 18 óra hosszat dolgoztatták napjában, éjjelre pedig a pinczébe zárták őket. Enni nagyon keveset kaptak, de annál többet verték őket olmosvégű korbáccsal. A gyermek nénye följelentést tett az apácák ellen s a törvényszék erélyes vizsgálatot indított.

Babonaság. Pétervárott a szent Izsák székesegyházban ellopták a csodatevő Mária-szobor fejéről a székesegyház legértékesebb ékszerét, egy mogyorónagyságu gyémántokkal diszitett aranykoronát. Most, hogy a drága ékszer megkerült, érdekes hasonló tolvajlásról beszélnek az orosz fővárosban. Még nem is olyan régen történt, hogy ugyanezen koronából egy tönkrejutott fiatal testőrtiszt két értékes gyémántkövet lopott el. Mikor a drágaköveket értékesíteni akarta, letartóztatták, kihallgatásakor azonban a legnagyobb méltatlankodással utasította vissza a tolvajlás vádját. Nagy nyomoruságában — ugymond — a csodatevő Máriához imádkozott segítségért és imája meg-

hallgatásra talált. A szüz anya csodat tett: a két gyémántkő kezébe hullott. A bíróság a tolvaj valómása folytán kérdést intézett a szent szinodus-hoz az iránt, hogy történhetik-e ilyen csoda. A szent szinodus »igen«-nel válaszolt, mire a testőrtisztet fölmentették s a szüz Máriától kapott gyémántokat jó pénzért megvásárolták tőle. Nem lenne jó, ha a templomrablók ezt a hirt elolvasnák, mert akkor »a szüz anya csudatételei« folytán igen jó kibuvójuk lenne a bíróság előtt.

Egy temetésen.

Mily csöndes temetés! Gazdagot temetnek,
Mert ha szegény volna,
Sirató családja

Árját ontaná ki érte a könnyeknek.

A fény, pompa megvan, de a képe rideg,
Mint a téli tájnak:
Hol ha fény ragyog is,
Mélyebb érzésre nem indítja a szívet . . .!

Sok fáklya világa, sok harang zugása
Kiséri a holtat,
Ki magának élt csak
S most először van, hogy másnak is használja . . .

Ép oly fényes a sir, amely befogadja,
Vajh! ki nyugodt ottan?
Tán a ki elhullott
Haza védelmében, valamely hős pora.

Oh, a szegény hősök, földben sem nyughatnak,
Porait kiszórják:
Hogy helyökbe tegyék
Ékes koporsóit gyáva naplopóknak.

Ám azért a hősök porszemben is élnek,
Mig azoknak hazug
Oszlopit ledönti
Méltó haragja az idő szellemének . . .

Áldó emlékezet jut csak az igaznak,
Ki nem élt Istenben
S nem szolgált a köznek,
Mint a pára, ugy elszáll emléke annak.

Kitől nem nyert vigaszt árva szerencsétlen,
Az önző életét,
Ha bezárul egyszer,
Nem teheti jóvá, még az Istenség sem . . .

Dénes József.

Egyházi élet.

Orgona avatás. Szép ünnepe volt a szilágyilosvai ev. ref. egyháznak márczius nyolczadikán. E napon adatott át ugyanis rendeltetésének e szegény, de törekvő egyház által nagy áldozatok árán beszerzett diszes új orgona, a vasárnap dél-előtti istentisztelet keretében, amely alkalommal a helybeli lelkészen és tanítón kívül Incze Lajos szilágyosomlyói ev. ref. lelkész és Máthé János szilágyballai igazgató-tanító is hozzájárultak köz-

remüködésükkel az ünnep áhítatának és fényének emeléséhez. Borbély Sándor helyi ref. lelkész hatóságos előimája után, Incze Lajos szilágyosomlyói ref. lelkész mondta el Szent Dávid 150-ik zsoltárából kiinduló magvas, tartalmilag és alakilag egyaránt szép orgonafelavató beszédét, amelynek befejeztével áhítatos érzéseket keltve — megszólalt a Máthé János által biztos kézzel vezetett új orgona. Ez után urvacsoraosztás következett, a melynél Borbély Sándor ágendázott, s ugyanő osztotta a kenyeret, míg a bort Incze Lajos szolgáltatta ki. Majd az orgona létesítésének vázlatos történetét olvasta fel a helyi lelkész, s az ennek utána elhangzott ima és rövid áldással az istentisztelet véget ért.

Id. Vályi Elek volt kentelki és besztercezi nyug. ref. lelkész, a nagysajói egyházmegyének 33 éven át esperese, életének 83-ik évében márczius 4-én meghalt. Negyvenöt évig munkálkodott nagy buzgósággal az Urnak szőlőjében, s mint egyházmegyei tisztviselő is egyike volt a legderekabbaknak. 14 év óta nyugalomba vonulva élt kentelki birtokán. A hű munkás emléke legyen áldott!

Pápai áldás. A napilapok írják a következő érdekes hirt: »A pápa február ötödikén kihallgatáson fogadta Bettini párizsi fonográf-vállalkozót és pápai áldást, valamint az Ave Máriát bemondotta egy fonográfba. A pápai áldás fonogrammja 50, az Ave Mária hengere pedig 40 frankba kerül. A jövedelem 25 százalékát a keleti kongregációs iskolák kapják.« A ki tehát pápai áldásban akar részesülni, annak ezután nem kell Rómába menni, hanem csak a fonográf elé áll és részesül benne. Most egyelőre még csak a jó párizsiak nyerhetik meg fonográf útján a pápai áldást, de — milyen élelmes a mai világ, hisszük, hogy nem sokára hozzánk is eljut a vállalat. Az ára is most elég magas, de adni fogják ezt olcsóbban is. Hogy is volt csak a reformáció idejében? Valami Tetzl nevű barát egy kis ládikót tartva kezében, utcáról-utcára járt és hangosan kiáltotta:

»Kinek pénze ide koppan,
Annak lelke mennybe toppan«.

Szóval árulta a bünbocsánatot pénzért, kivel hogy alkudhatott. Talán nem akar valami ilyen vállalat lenni a párizsi fonográfusé? Még csak feltételezni sem merjük. Bármilyen nagy és varázserővel bíró legyen a pápai kultusz: de a mai katolikus világ már sokkal felvilágosodottabb, mint a XVI. század népe volt és józan ésszel könnyen átlátja, hogy az áldást, az üdvöt pénzen megvásárolni nem lehet. Olvassák el csak katolikus testvéreink a bibliából, hogy mit mond Pál apostol idevonatkozólag a római levél III. rész 22—25 verseiben. De minthogy nekik nem szabad bibliát olvasniok, ide írjuk mi szóról-szóra: »Az Isten igazságát mondom, hogy megjelent a Jézus Krisztusban való hit által, mindenkhez és mindenen, a kik hisznek, mert nincsen ebben különbség. Mert mindenkét vétköztek és az Isten dicsőségétől elmaradtak. *Megigazulunk pedig ingyen Isten kegyelméből a Jézus Krisztusban lett váltság által.* Akit az Isten rendelt engesztelő áldozatul, az ő

véréből való hit által, az előbbeni bűnöknek megbocsátásában való igazságának megmutatására.« Ugy-e bár, egyszerű és érthető beszéd: A kegyelem istennél van, ingyen adja mindenkinek, a ki hisz a Jézus Krisztusban. Ez a hit azonban személyes, élő hit levén, kizárja azt, hogy más földi, véges halandóktól is lehessen üdvöt nyerni. Mi tehát protestánsok ezért nem hiszünk sem a szentek közbenjárásában, sem Máriában, sem a papság bűnbocsátó hatalmában, mert ezeknek a Bibliában semmi nyoma sincs. Már pedig keresztyén embernek a bibliát eldobni nem szabad. A bibliából ezt tanultuk: »Nincsen senkiben másban üdvösség, mert nem is adatott emberek között ég alatt más név, mely által kellene megtartatnunk, mint a Jézus Krisztus szent neve«. (Ap. Csel. IV. 12.)

Mai képünkhöz.

Lapunk mai számában Ugi sziget királyát mutatjuk be. Az európai ember elmosolyogja magát e kép láttára, és kételkedve kérdi, hát még ilyen király is van? Van biz'a. Afrikától még délre a nagy Oczeánban fekszenek a Salamon szigetek. Ezeknek egyike, egy kicsiny, kopár sziget, az Ugi szigete. Az ott lakó fél-vad népeknek a királyát ábrázolja mai képünk. Király Ó felsége az öltözetre nem valami sokat ad. A rajta látható kabátot egy angol tengerész tiszt ajándékozta volt neki. Ez a disz öltözete, melyet csak ünnepnap — mikor hajók érkeznek a partra — ölt magára. Hétköznap még hiányosabb az öltözete. Parlamentjében hire sincs az obstrukciónak. Ó parancsol egyedül. Népe meg vakon követi. A hittérítőknek még nem sikerült e vadnéptörzset a keresztyén hitre téríteni. Gróf Festetics Rudolf magyar utazó járta be a sziget csoportot és az ő felvétele ezen kép is.

Vegyes hírek.

Drágaság Budapesten. A budapesti piac általában, nem számítható az olcsó piacok közé. Szinte természetes is, mert az odaszállítás minden cikket megdrágít. Most különösen a *disznóhús* drágaságáért panaszkodnak a jó pestiek. Pedig aligha tudják, hogy a disznóhús az idén ország-szerte drága volt. A sertés-vész iszonyu pusztítást vitt véghez a közelebbi években minden felé. e miatt nagyon megdrágult a disznó. Sokat felszednek az osztrák és német kereskedők is Budapesten most egy kiló közönséges disznóhús 1 kor. 60 fill; a sertéskaraj kilója: 2 kor. 40 fill. Egy szopó malacot eddig meglehetett venni 7—8 koronán, most nem adják 14—16 korona alól. Nyugodjanak bele a pestiek, mert a vidék sem evett az idén olcsó disznóhúst.

Ez évi január hónapban, a központi statisztikai hivatal jelentése szerint, 6 ezer gyermekkel kevesebb született, mint a tavaly; 700-al pedig több ember halt meg. Tehát a szaporodás 13 ezer lélekkel kevesebb mint a múlt év megfelelő hó-

napjában. Így is azonban 10 ezer lélekkel szaporodtunk. Házasság kötés 18.071 esetben volt. Ebből vegyesházasság 1392. Amerikába kivándoroltak: 4037-en, Romániába: 2613-an.

Milyen sulya van egy milliárdnak. Ezüst pénzértékben egy milliárd 5 millió kilogramm sulyu, aranyban pedig 322.580 kilogrammot nyom. 10 és 20 filléres darabokban egy milliárdnak sulya 100 millió kilogram, 100 koronás papírváltópénzben pedig 11.500 kilogramm. Egy ilyen pénztömeg elszállítására 100 ember szükségeltetik, kik közül mindegyik cibir 100 kilogrammot. Egy milliárd aranypénz elszállítására 3226, ezüstpénzre 50.000, rézpénzre pedig 1.000.000 ember kellene. És mégis akadna elég erre való ember!

Marosvásárhelyen egy munka közvetítő-intézetet fognak felállítani. Az lesz a célja ennek a hivatalnak, hogy a munkanélküli székely iparosokat munkához juttassa, hogy ne legyenek kénytelenek kivándorolni. A marosvásárhelyi iparkamara ebben a kérdésben bővebb felvilágosítással és utasítással szolgál.

Uralkodók nyelvtudása. Angol lapok közlik azoknak az uralkodóknak és uralkodónőknek neveit, a kik a legtöbb nyelvet beszélték. Első helyen áll köztük Erzsébet királyné, a ki nemcsak magyarul és németül tudott, de ismerte, értette és beszélte az osztrák korona alá tartozó valamennyi tartomány nyelvét s tökéletesen beszélt azonfelül francziául, angolul és spanyolul. Utána a sorban Erzsébet román királyné következik, a ki három nyelven ír s csaknem az összes európai nyelven beszél. Krisztina spanyol királyné, aki szintén valamennyi modern nyelvet ismeri, most a bask nyelvet tanulja, a mely az idegenre nézve rendkívül nehézséggel jár. Az uralkodók közül, mint a legtöbb nyelvet beszélő, Ferencz József király áll legelől, utánna következik a görög király s az elhunyt Umberto olasz király.

Megtörtént. Berlinben egy evangélikus pap a templomban prédikáció közben a szószékről észrevette, hogy egy fiatal pár egymással kedveskedik. Jogos fölháborodásban azonnal kijelentette, hogy a legközelebbi vasárnap névszerint megfogja nevezni a párt, ha istentisztelet után meg nem jelennek nála, hogy bocsánatot kérjenek. Azután, mintha misem történt volna, folytatta a prédikációt. De mekkora volt a meglepetése, a mikor istentisztelet után nem kevesebb, mint hat szerelmes pár jelent meg s valamennyi — bocsánatot kért.

Verekedő tanító. Petres Gyula farkaslaki r. kath. tanítót a szülők bepanaszolták a járás-bíróságnál, hogy a tudományt bottal veregeti a gyermekekbe. A bíróság beigazoltaknak találva a felhozott eseteket, az ügyet áttette a kir. törvényszékhez, hogy sulyos testisértés vétsége miatt vonja felelősségre a tanítót.

Mindenki tudja, hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.